

הלכות שבת סימן רמח

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק כה]

אָפּלוּ אַסור דְּנִבְנָן [מ"א בשם הריב"ש⁽¹⁵⁾].

(15) ובשו"ת הריב"ש (סי' יז) מבואר, שאיסור דרבנן היינו כגון עצם הרכיבה על גבי בהמה. ואיסור תורה, כתב הפמ"ג (משב"ז ס"ק ג), דדיינו כגון איסור תחומין כשנוסע יותר מייב מיל וכן מעביר ד' אמות.

[משנ"ב ס"ק כז]

וביום ראשון ובשני ובשלישי⁽¹⁶⁾ וכו', ס"מכין עקשור שקספנים בעצמם קצת שלא לחלל שבת⁽¹⁷⁾.

(16) ואף אם יודעים שלא יגיעו למדבר אלא בערב שבת, דעת הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק ט) שמותר להם לצאת מביתם בימים אלו, שיש לחשב את מועד יציאתם מרגע שעזבו את ביתם, אף שלא יגיעו למדבר אלא ביום שישי.

(17) ואף על פי שהמחמיר במקום חשש סכנה מתחייב בנפשו, ביאר בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"א סי' קכו) שאין מדובר כאן בחשש סכנה של ממש, אלא בדברים התלוים בטבע האדם, שאנשים אמיצי לב אינם מחשיבים זאת לסכנה, ואילו אנשים שאינם כאלו מחשיבים אותם לסכנה, שאף על פי שבדרך כלל מותר לאותם אנשים שמפחדים בטבעם לחלל את השבת אם יצטרכו לכך, מ"מ כשהולכים בשירה מחליטים הם בדעתם שלא לפחד ולא לחלל שבת על כך, כדי שלא יעברו איסור למפרע.

ולמרות שעבר איסור ביציאתו, שהרי יצא לדרך באופן שבו ירחה הפיקוח נפש את השבת, ומה יועיל בכך שלא יעשה מלאכה, ביאר הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"א פ"ח ס"ק ב), שיתכן שמדובר באופן שיוודע שאם יסתכן קצת אפשר שלא יצטרך כלל לחלל שבת, ואם בן מעולם לא נאסר עליו לצאת לדרך, כי אין איסור לצאת לדרך אלא כשיודע שיחלל שבת בודאי.

ומי שעבר והכניס את עצמו לידי פיקוח נפש, צידד הקובץ הערות (סי' מט) שלא הותר לו לעבור איסור משום פיקוח נפש.

[משנ"ב ס"ק כז]

רוצה לומר, כִּינְן דִּמְמִילָא נִסְבֵּב תְּדַבֵּר לְכַסּוֹף וְכֵאֲנִס שֶׁל פִּקְחָא-נֶפֶשׁ, אֵין פֶּאן חִלּוּל⁽¹⁸⁾.

(18) והיוצא בשירה שלוש ימים לפני שבת, ולאחר יום או יומיים הגיע בדרכו למקום ישוב, הסתפק הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"א פ"ח ס"ק ב) אם מותר לו להמשיך בדרכו, או שכיון שהגיע לישוב, והרי זה תוך ג' ימים לשבת, אין הוא רשאי להמשיך עוד בדרכו, דייק מהמשנ"ב לחלן (ס"ק לא) שמותר.

וחייל שהוטלה עליו משימה שיש בה ספק פיקוח נפש, ויכול להקדים ולעשותה ביום שישי, הורה הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק י אות ב) שאם כרוך הדבר בטורח רב, מעיקר הדין אין הוא חייב לעשות כן.

[משנ"ב ס"ק כח]

דִּהְיִינוּ דִּקְאָא פְּדִי לְהַתְּלִיב פֶּה, וְנִשְׁ אִמְרִים דִּאָּפּלוּ צִלְמִנָת לְהַתְּלִיב⁽¹⁹⁾, דִּלְתִּלְף פֶּה הַלּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת נִמִּי קָוִי מִכְּנִחָא⁽²⁰⁾.

(19) ואם יש סכנה בנסיעה, וכן מי שלא תהיה לו פרנסה בארץ

ישראל ויקשה עליו לסבול חיי צער, או שיש לחוש שמא יצאו ילדיו לתרבות רעה, כתב הפתחי תשובה (אה"ע"ו סי' עה ס"ק ו) שאין מצוה בדבר ואף אסור לו לעלות, אך הוסיף, שנסיעת ילדים קטנים אינה נחשבת סכנה.

(20) דוקא כשמכוין לקיים בזה את מצות ישוב ארץ ישראל, אולם אם נוסע רק בשביל לטייל, כתב השו"ע הרב (ק"א ס"ק ח) שיש להסתפק אם יש מצוה בדבר, ונשאר בצ"ע.

[משנ"ב ס"ק לא]

עַד שֶׁיִּצְיֵצַ לְטָקוּם שְׂאֵין שֶׁם שׁוֹב חָשׁשׁ סְכָנָה נֶפֶשׁוֹ וְיִפְרֹד מִקָּמָה וְיִשְׁבֵּת שָׁמָּה⁽²¹⁾.

(21) והטעם שלא נזכר שצריך לפשוט חלק מבגדיו, עד כמה שאפשר, כדי שלא לעבור על איסור תחומין, אף שלשיטת הרי"ף והרמב"ם יש בזה משום איסור דאורייתא, ביאר הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"א סי' טו) שאיסור תחומין בממון תלוי בבעל הממון, וכיון שמותר לבעל הממון לילך משום פיקוח נפש, גם ממונו נגרר אחריו. והיתר זה אינו רק על מה שמצוין דרך לבישה, אלא גם להוציא בידיו מותר, וסיים שצ"ע בכל זה. וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ט סי' לו, ח"י סי' לא אות א), והוסיף הגרש"ז אויערבך, שמטעם זה אכן אסור לו לצאת לבוש בבגד של חברו, משום שממון אחרים אינו נגרר אחריו. וראה עוד בספר תורת היולדת (פ"ב הע' ו). מאידך, בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"א סי' כו ו-ל) כתב לגבי היילים הנסעים חוץ לתחום לצורך הצלת נפשות, שמותר להם לקחת עימם אוכלים ומשקים הנצרכים להם אבל לא שאר דברים, אמנם יכולים לקחת עימם ספרים ופיקדונות מערב שבת ויכונו בשעה שמגביהים אותם לצורך הלימוד שלא לזכות בהם. ודעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שבת ח"ד פצ"א ס"ק א אות ג-ד) שהיוצא לצורך פיקוח נפש מותר לו להוציא כל מה שהוא לובש, אבל שאר דברים אם אינם נצרכים להצלת הנפשות אסור ליקחם, אמנם אם ההוצאה נעשית על ידי נכרי, מותר לישראל לקחת כל מה שצריך לשבת אם צורך זה הוא בגדר צורך מצוה, משום שהוא 'שבות דשבות לצורך מצוה'. [ראה שם שהביא כן לענין נכרי שמצוה את הדברים מהבית למכונתו, ומצוה אותם מהמכונת לבית החולים או שמכניס את המכונת לתוך מחיצות בית החולים].

[ביה"ל ד"ה ופוסק]

לְדַבְּרֵי-מִצְוָה אֵין שׁוֹם טַעַם לְהַתִּיד פְּנֵה שְׂיִדֵּעַ בְּנִדְאִי שֶׁיִּבְכּוּ לְכַסּוֹף לְחִלּוּל שִׁבְתָּה⁽²²⁾.

(22) ובמקום חולי או יסורים, כגון חולה שצריך ניתוח שבר וכדומה, שעל ידי שינתחחו בימות השבוע יגרם חילול שבת, הורה הגר"ש אלישיב (שבת שבתון, הכנות ליום הכיפורים ס"ב בהע"י) שיתכן שמותר לנתחו, ואף שהביה"ל החמיר שאפילו דבר מצוה אסור כשיודע שיחלל שבת, מ"מ במקום חולי או יסורים יש להקל יותר.

ובגדר האיסור כתב הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"א סי' ז סוף אות ב), שאפשר שיש בזה משום איסור דאורייתא, שבשם שאסור לאדם להכשיל את חברו לעבור איסור באונס, כך אסור המשך בעמוד הבא

באר הנהלה יג

ל הריב"ש פתשקה
בפירוש הר"ר שם
מ רש"י בפתשקה

הלכות שבת סימן רמח

והמחר חזרין לספינה ומפליגין. *וכן נהגו בקצת מקומות, ואין למחות (ר"ן פ"ק רשבת הריב"ש סי' י"ז ק"א ק"ב), ועין לקמן סימן שלט ותד: ד' להיוצאים בשבת, במדבר, והכל יודעים שהם צריכים (כה) לחלל (יב) שבת, כי מפני הסכנה לא יוכלו לעבב במדבר בשבת לבדם, שלשה ימים קדם שבת אסורים לצאת, (כו) *וביום ראשון ובשני ובשלישי (יג) מתר לצאת, (כז) ואם אחר-כך יארע לו סכנה ויצטרך לחלל שבת מפני פקוד נפש, מתר ואין כאן חלול. (יד) (כה) והעולה לארץ-ישראל, אם נדמנה לו שבת אפילו בערב-שבת, בין ודבר-מצוה הוא יכול לפרש, (כט) *ופוסק עמהם לשבת, ואם אחר שהיו במדבר לא יצאו לשבת עמו (ל) יכול ללכת עמהם (לא) חוץ לתחום מפני (טו) פקוד נפש. (לב) ואם נכנס לעיר אחת בשבת, מהלך את בלה, ואפילו הניחיהו מחוץ לעיר ורופה לבגס לעיר מחר, (לג) דבין

באר הטיב

כתב: בין דיוצ בודאי שיהלל שבת, אסור, וכ"כ הרדב"ז כנה"א מ"א, וכן נהגין: (יד) והעולה לא"י, וקא להתנשב שם, ו"א אפילו על-מנת לחות, בין דאפילו מקלף ו"א בא"י מצוה הוא, כנה"ג: (טו) פקוד נפש. פן יקלו קמיו או ביהמה או

להחיר כשהספינה הולכת בשביל ישראל דלכ"ע אסור, ואין לחלל באסור זה בין י"ט לשבת אפילו ביום שני, ואפילו בצנעא אסור, וכ"כ מנ"א שש"ן, עין כנה"ג וצ"ח ופ"א: (יב) שבת, אפילו באסור דרבנן, ריב"ש סי' יח: (יג) מקלף, ובהריב"ל

באר הנהלה

ביום חמישי [א"ר]: * וכן נהגו בקצת מקומות כדל. והנה כל זה אר"י בנרות שבעין דוקא, דאדברי הסבור קאי סמ"א [ולפלא שצ"ע סמ"א בשם הר"ן, דהוא שיטת הרמב"ן שם; ואפשר שצ"ע רק מה דנקודת שם לצ"ע קדוש אבל לא לכל דבריו שם]. ובאיוה מקומות נתפשט המנהג להפליג על-יד קבן שביה אפילו ביום הגדול בשבת, ולא חלשי לטעם עג שבת, אבל במ"צ פתב דאין לטקל נגד רב הפוסקים [הביאו הפג"א אברהם בסוף הסימן]. ומפל מקום במקום שנהגו החר בזה אין למחות, וכמו שכתב בבית-יוסף, דיש להם על מי לשימכר, והוא שיטת הרמב"ן דסבירא לה דטעם אסור הפלגה בספינה הוא דוקא בספינה שרבה ישראל, דאז האניס-יהודים העושים מלאכה בספינה הוא בשבילן, אבל לא לשבכה איס-יהודים, ולפי זה אם הספינה יושביה ישראל בודאי אסור, וכן כתב הפג"א אברהם בסוף הסימן: * וביום ראשון ושני ושלישי מתר לצאת. היא על-פי שיטת הר"ה המבאר בבית-יוסף, עין שם, והנהלה השני ליום רביעי מקרי הוף שלשה ימים לשיטת זו: * ופוסק עמהם לשבת, עין במשנה ברורה שכתב דהפסיקה הוא לעצמא, ולא טובצא לרעת הפג"א אברהם בסוף קטן א דסובר דגם בהפלגה בספינה הפסיקה הוא לעצמא, בודאי גם בזה הוא לעצמא, וכל דין זה דקעין ד נלמד משם. ואפילו לרעת שארי אחרונים דסבירא להו דהפסיקה שם אינה מעצבת, נראה דהקא אין להקל בזה כלל, דכלאו הכי כפוסקים הרבה פוסקים [עין בחי הריב"ל והרדב"ז בחלק רביעי סימן עז ובחור"ש] על דין זה דקעין ד שפסקו המסחר, והרמ"א לצייל בקעין א בהנה"ה, והוא נובע משיטת הר"ה שהוא תמים, דהאין החירו בשביל דבר מצוה לגרם את עצמו לחלל שבת בדרים, ואפילו בתחלת השבוע, אם הוא יודע שיצטרך לעשות מלאכה בשבת, האין החירו דבר זה? ונמצא דר"י יראה שהוא מחמיר אפילו לענין תחומין בהפלגה בספינה שהוא דרבנן, האין החירו אפילו מים הראשון [ועין בבית-יוסף דפ"ש שכן הוא דעת הר"י באמת להחמיר, אם לא שהספינה הוא למעלה משבתה], ואפילו במקום דבר מצוה? ויהי דלענין הפלגה בספינה פס' שהוא דרבנן תפסין לדינא להקל בשלשה ימים הראשונים, כמו שכתב הרמ"א, או לדבר-מצוה הוף שלשה ימים, אבל לענין מלאכה גמורה האין חמיר דבר זה, והנה בתנ"ה לטור את דינו מבאי בריקא דאין מפליגין פחות מ' ימים וכו', אבל לפי מה שפרשו שארי הרבה ראשונים לבריתא זו [והם הר"י והרמב"ם והרמב"ן והתוספות בשם ר"י והרשב"ם] אין שום מקור לדנו כלל שיהא סגר בתחלת השבוע ליד לאיוה עגן שבו בארץ לבסוף לחלול שבת, וכבר האריך בזה הרדב"ז נגד דברי הריב"ש שהביאו להנה"ה לדינא, ועל-כן מסיק דאם ידע בודאי שבו בארץ לבסוף לחלול שבת, אסור אף בתחלת השבוע, וגם הר"י דל"ב סובר במוחו, והעתיקים הפג"א אברהם בסעף-קטן יד נכתב שם דאפילו לדבר-מצוה אין שום טעם להחמיר בזה שידע בודאי שבו בארץ לבסוף לחלול שבת⁽²⁾ [ועין באליה רבה, ואין בהם כדי ישוב על עקר הקצא שהקשה הרדב"ז לבסוף, וכי משום שהוא דבר-מצוה וכו', עין שם]. ועל-כן נראה ברור דהפסיקה בזה אפילו דבר-מצוה הוא לעצמא, דאם לא יפסק עמו בודאי יכול לחלול שבת, ולא דמי להפלגה בספינה, דכתבנו במשנה ברורה דהפסיקה אינה לעצמא, דשם הוא למעלה מעשרה, ואפילו אם נקל גם בלמשה מצוה, הינו דוקא שם בספינה דאיוה רק מדרבנן כללי עלמא אפילו י"ב מיל:

בפרימגרים פאשלי-אברהם סעף-קטן ו מצד פן בשם הלב"ש כמו שכתבתי:

שער הציור

(יח) מגן-אברהם וס"א: (יט) אחרונים: (כ) בית-יוסף: (כא) מגן-אברהם: (כב) מגן-אברהם: (כג) מגן-אברהם: (כד) בית-יוסף: (כה) בית-יוסף: (כו) פרימגרים:

משנה ברורה

קדוש. גם לדעה זו (יח) פליגין שישב שם (יט) כל בין השמשות לקבן שביה, (כ) אלא שפוסקין דלכתחלה נכון לעשות שם גם-כן קדוש ולאכל מצט, פרי לפרסם הדבר שקנו שם שביה ולא יבואו לחשדם: ד' לחלל שבת, אפילו באסור דרבנן [מ"א בשם הריב"ש⁽¹⁾]: (כו) וביום ראשון ובשני ובשלישי⁽¹⁶⁾. פבר והפאר הטעם, משום דהם נקראים על שם שבת העבר, ואין צריך להנהיר עתה שלא יבוא ליד חלול שבת הקא, ובקנשת הגדולה כתב בשם הר"י ב"ל, דבשיוצ בודאי שבו לא ידוי חלול שבת אסור אף כבי האי גונא, וכן כתב הרדב"ז, ועל-פי זה סומכין עכשו שפוסקים בעצמם קצת שלא לחלל שבת⁽¹⁷⁾, כדי שלא יהיה אסור למסרע על מה שצ"א: (כז) ואם אחר-כך יארע וכו'. רופה לומר, בין דממילא נסבב הדבר לבסוף ובאנס של פקוד-נפש, אין כאן חלול⁽¹⁸⁾. והשוט דלכלי עלמא אסור לו להבטיח לשנא בעת שישתתף עמם שישצם באיוה צעית מלאכה בשבת, ואפילו מלאכה דרבנן, אף שעל-ידיה תחבול הפסיעה שלו, שלא יצאו להשתתף עמו, ואפילו אם הוא דבר-מצוה, דהרי הוא מהנה ביה"א לחלל את השבת: (כח) והעולה לארץ-ישראל, לש אומרים (כא) דהינו דוקא כדי להתנשב ביה, ולש אומרים דאפילו על-מנת להחזיר⁽¹⁹⁾, דלהלך ביה הלוח ארבע אמות נמי תרי מצוה⁽²⁰⁾, (כב) ובקרט לפי מה שכתב רמ"א בסוף הסימן בהנה"ה, ודאי דגם זה הוא בכלל דבר-מצוה: (כט) ופוסק עמהם לשבת, והפסיקה הוא לעצמא, ואם לא יתצו בזה לא ילך עמם, וכמו שבארתי בבאר הנהלה: (ל) יכול ללכת וכו'. אם מתברר (כג) להתעכב במדבר שפא יפגשו בו חיות רעות, או יפגעו בו לסטים ויגלו ממנו בהמתו ולא יוכל ללכת ברגליו וינספן, או יקחו ממנו ולא יוכל להחיות את עצמו במדבר, או שיקחו ממנו מלבושיו בזמן הקר, כלם הוא בכלל ספק פקוד-נפש ומתר לילך עמהם: (לא) חוץ לתחום. והוא הדין (לז) אפילו חוץ ל"ב מיל גמי שרי, ער שגאע למקום שאין שם שוב חשש סכנת נפשות ודבר מהם וישב שם⁽²¹⁾, ולש לו משם אלפים לכל רח [אחרונים]: (לב) ואם נכנס וכו'. דבין (כז) דבאנס נצא חוץ לתחום מפני פקוד-נפש, וגם מתחלחו ברשות נפק, על-כן לא הרי כשאר נצא חוץ לתחום דאין לו אלא ד' אמות. וכתב הפג"א אברהם, דאף דדעת ההנה"ה שגם זה מקרי צרף מצוה, מכל מקום לענין שיהיה יכול להלך בחוץ כל העיר, (טו) וכן במה שכתב המכפר "ואפילו וכו' יש לו אלפים [אמה] לכל רח", אין לסמוך על זה, בין שהנה"ה פוסקים דחלקין על זה: (לג) דבין דלדבר-מצוה וכו'.

וכמו שכתב הרמב"ם, נה שאין פן בזה שהוא בפלשה. אחר-כך מצאתי שגם

הלכות שבת סימן רמח רמא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ח]

אָבֵל בְּמָקוֹם שֶׁלֹא נִתְּנָה לְהַקְלִי אֵין כְּדָאי לְכַתְּחֵלָה לְהַקְלִי. דְּכַמָּה פּוֹסְקִים סוֹבְרִים דְּבָעִינָן מְצִיָּה גְמוּנָה²³.

לא החמיק, אלא אם כן יש בו סימני חימוץ, אולם לענין מליחת בשר יש להחמיר אף בדיעבד אם לא שהה המלח על הבשר כשיעור זה לפחות. וראה מה שכתבנו לקמן (סי' שמב ס"ק ב).

(2) ואף בערבי שבתות שבימות הקיץ שהם ארוכים מאלו שבימות החורף, כתב התורת שבת (ס"ק א) שמוותר ללכת רק ג' פרסאות, שלא חילקו חכמים בתקנתם, וכמו שלא חילקו בשיעור זמן ההליכה בין אדם ההולך בדרך קלה ובין אדם ההולך דרך קשה, וכן בין אדם ההולך במישור ובין אדם ההולך בהרים וגבעות, וכן דעת הגר"ג קרליץ (חוט שני ח"א פ"ח ס"ק ג).

(3) ובטעם הדבר כתב הפמ"ג (א"א ס"ק א), שבטעם בעגלה אפשר לשער את משך זמן הנסיעה, מה שאין כן בהולך ברגליו שאי אפשר לשער את משך זמן ההליכה, משום שיש לחוש שמא יתעייף ותימשך ההליכה יותר ממה שחשב בתחילה. והוסיף הגר"ג קרליץ (חוט שני שם), שמ"מ גם בנסיעה יש לחשב את התקלות והעיכובים שעלולים להתרחש בדרך, כדי שיוכל להגיע בזמן קודם השבת.

[משנ"ב ס"ק ג]

ובמדיניות אלו רב בני-אדם מכינים צרכי שבת ברחוק, ולכן אין נקדחין בזה כלל²⁴ וכו', דמקל מקום צריך לזהר לכתחלה שלא ללך או יסע עד קמח לערב²⁵.

(4) וכן ההולך למקום שיש בו אפשרות לקנות אוכל מוכן, כתב הדף החיים (ס"ק ח) שמוותר לו ללכת יותר מג' פרסאות.

(5) ובשיעור הזמן שצריך אדם להגיע למחוז חפצו קודם כניסת השבת, כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פט"ז תשובה ו) שהוא לפחות שעה קודם כניסת השבת. והחזו"א היה נוהג (מעשה איש ח"ב עמ' קג) שלא לנסוע בערב שבת מחוץ לעיר אחר חצות היום, וכן היה נוהג (הלכות שבת בשבת ח"א פ"ב הע' 61, מהגר"י קניבסקי) שלא לנסוע בערב שבת נסיעה שאורכה ארבע שעות ומעלה.

והנוסע בתחבורה ציבורית או ששוכר נהג להסיעו, כתב בשו"ת אור לציון (שם תשובה ו) שיש להקדים את נסיעתו בשיעור כזה שיוכל הנהג לשוב לביתו בעוד יום, ולא יבוא בשל כך לחילול שבת ח"ו.

[ביה"ל ד"ה ויאל להכין]

וכן מוכח בבית-יוסף שהעסקת דבריו במשנה ברוח קע"ה קטן²⁶.

(6) שכתב, שהנמצא במקום שאינו בטוח, מותר לו ללכת יותר מג' פרסאות אפילו יש לו את צרכי השבת, ומביאר שהנמצא במקום בטוח, אינו רשאי ללכת יותר מג' פרסאות אפילו אם יש לו את צרכי השבת.

(23) ורופא תורן הנמצא בבית חולים, ואם יהיה מנותק ממשפחתו בליל שבת יתבטלו הוא ומשפחתו מעונג שבת, הורה הגר"ז אויערבך (ש"ש פ"מ הע' סד) שמוותר לו לעזוב את בית החולים בערב שבת, אף על פי שידע שיצטרך לחזור לבית החולים בשבת כדי לטפל בחולים שיש בהם סכנה, שהרי נחשב הדבר כצורך מוצה. מאידך, בשו"ת אנרות משה (א"ח ח"א סי' קלא) כתב, שעל הרופא ללון בבית החולים או בסמוך לו, כדי שלא יצטרך לנסוע בשבת לבית החולים, והוסיף, שעל הרופא לעשות כן אף אם אין לו בבית החולים יין לקידוש וסעודה חשובה.

ומי שידוע שאם יתענה בצום גדליה יש חשש שלא יוכל לצום ביום כיפור, כתב האשל אברהם (בוטשאטש, סי' תרב) שמ"מ יצום בצום גדליה, כשב שמוותר להפליג בספינה לדבר מצוה ג' ימים לפני השבת אף על פי שאפשר שיחלל שבת.

ואף על פי שלחששך על התחום לא התירו כי אם כדי לפקח על עסקי מת או כלה, אך לא לצורך שאר מצוות [ראה שו"ע לקמן סי' שו ס"ג], כתב בשו"ת חתם סופר (ח"ו סי' צז) שבין שהמחשך על התחום עושה מעשה ועובר על 'אם תשיב משבת רגליך, ולדעת הרמב"ן יש בכך משום איסור שבות דאורייתא, חמור הדבר ממי שמפליג בספינה ואינו עושה שום מעשה, והרי הוא כמי שנח על מיטתו בביתו.

סימן רמט

דינים השייכים לערב-שבת

[משנ"ב ס"ק א]

כפי מהלך אדם בינוני עֶשֶׂר פְּרָסָאוֹת²⁷ ביום²⁸ וכו', לפע אפילו אחר חצות היום²⁹.

(1) ושיעור פרסה, כתב לעיל (סי' קי ס"ק לא) שהוא שמונת אלפים אמה, שהרי מיל אחד הוא אלפים אמה, ופרסה היא ארבעה מילין.

ושיעור זמן הליכת מיל, כתב לעיל (סי' צב ס"ק ג) ולקמן (סי' תנט ס"ק טו) שהוא 18 דקות, ולפי זה זמן הליכת ארבעה מילין שהם פרסה אחת הינו 72 דקות. ובביה"ל לקמן (שם ס"ב ד"ה הוי) כתב שיש אומרים שזמן הליכת מיל הוא 22.5 דקות, ויש החולקים וסוברים שהוא 24 דקות.

וכיים (שם), שלענין חמץ כשיש בדבר הפסד מרובה, אפשר שיש לסמוך על דעת הפוסקים שאם לא שהה הבצק 22.5 דקות, הוא

המשך מעמוד קודם

בערב שבת גם מילה שלא בזמנה נכמבואר במשנ"ב לקמן (סי' שלא ס"ק לג), ואין חוששים שמא יצטרך אחר כך לחלל את השבת.

לאדם להבשיל את עצמו לחלל שבת באונס, אולם מסיק שם שיותר מסתבר שאין בזה אלא איסור דרבנן, שהרי מותר למול

